№ 227. Piątek 3. Października 1862. Rok wydania 52.

Z Dodatkami kosztuje w prenumeracie: Bez poczty: kwartalnie 4 zł.; miesięcznie 1 zł. 40 cent. Z pocztą: kwartalnie 5 zł.; miesięcznie 1 zł. 75 c. w. a.

GAZETA LWOWSKA.

Insercya w półkolumnie, drukiem garmont, 7 centów od wiersza. — Reklamacye są wolne od opłaty pocztowej.

Część urzędowa.

Gmina miasta *Sadowej Wiszni* ofiarowała na cześć urodzin Jego c. k. Apostolskiej Mości z funduszów miejskich kwotę 200 zł. w. a. na restauracyę zabudowania urzędu obwodowego w Przemyślu.

C. k. prezydyum Namiestnictwa, wydając potrzebne rozporządzenia ku urzeczywistnieniu tej ofiary, wyraża oraz rzeczonej gminie za okazane tem uczucie patryotyzmu publiczne uznanie.

Lwów, 30. września 1862.

Gminy *Celejów* i *Myszkowce* obwodu Czortkowskiego dla utrzymania wspólnej szkoły trywialnej w Celejowie zobowiązały się po wieczne czasy:

1. Na gruncie do pastwiska gromadzkiego w Celejowie należącym i przez tęż gminę odstąpionym wystawić stosowny budynek szkolny, utrzymywać go zawsze w dobrym stanie, porządki szkolne posprawiać, na opał szkoły dostarczać co rocznie 11 kop 40 snopów okłotów słomy, pełnić po kolei obowiązki stróża szkolnego lub na utrzymanie go 12 zł. w. a. dodawać.

2. Każdoczesnemu nauczycielowi płacić na rok 136 zł. 50 c. w. a. w procentach od obligacyi i dodawać 54 mierzyc $5^{1}/_{2}$ achtlów zboża. Oprócz tego gr. k. proboszcz ks. Stefan Pielawski na czas swego kapłańskiego urzędowania w Celejowie zobowiązał się na polepszenie dotacyi nauczyciela płacić 2 zł. w. a. na rok.

Te pożyteczne dla ogółu ofiary podaje c. k. Namiestnictwo galicyjskie z zasłużoną pochwałą do wiadomości powszechnej.

Część nieurzędowa.

Lwów, 2. października. Mamy przed oczyma relacyę o stanie szkół w obwodzie archidyecezyi grecko katolickiej lwowskiej z końcem 1861 roku. Według niej znajduje się w obwodzie tym 11 szkół głównych, z których jedna połączona z niższą szkołą realną a trzy wspólne dla chłopców i dziewcząt, dwie osobne szkoły dla dziewcząt, 586 szkół trywialnych i parafialnych, 456 szkółek dotąd nie uporządkowanych i tymczasowych, w ogóle więc 1066 szkół i szkółek. W roku 1861 założono 10 szkół nowych a zaprojektowano założenie 67 szkół parafialnych, liczba dzieci do szkół uczęszczających jednak się w tym roku o 300 zmniejszyła. Liczba nauczycieli pomnożyła się o 83, suplentów zaś ubyło 116, a kandydatów stanu nauczycielskiego ubyło 48. Nowych szkół wybudowano 11, budynków szkolnych uszkodzonych i reparacyi potrzebujących było 24. Dzieci do uczęszczania do szkoły obowiązanych było 177.534, istotnie zaś chodziło do szkół tylko 66.646. Większa więc połowa prawie $^{2}/_{3}$ części dzieci po wsiach i miasteczkach nauki żadnej nie pobierało, chociaż są rozporządzenia obowiązujące rodziców do regularnego posełania dzieci do szkoły. Podobny stan rzeczy wcale nie jest pocieszający, zwłaszcza gdy stosunek dzieci naukę pobierających do liczby dzieci w ogóle, z innemi krajami monarchii porównać zechcemy. W Czechach na przykład na 631.006 dzieci w ogóle, posełane do szkoły 609.198, tam więc stosunkowo mała tylko liczba dzieci żadnej nauki nie pobierała. W naszym nawet kraju z dzieci niemieckich kolonistów przeszło $^{9}/_{10}$ części do szkoły posełane bywa, mało zaś jest dzieci nauki nie pobierających. Najgorzej u nas stoją pod tym względem dzieci żydowskie, bo na 2000 dusz ludności tylko 138 dzieci do szkoły uczęszczało.

Rozkrzewienie oświaty po wsiach i miasteczkach najważniejszem jest zadaniem czasu naszego; pilnie więc śledzić wypada przyczyny niedostatecznego uczęszczania do szkół dzieci wiejskich. Przyczyny te leżą zdaniem naszem najprzód w moralnem usposobieniu włościan naszych i materialnem położeniu ich gospodarstwa, a następnie w niedostatecznej kwalifikacyi nauczycieli wiejskich i małej powagi, jakiej w gromadzie używają. Włościanin nasz od wieków w ciemnocie pogrążony, opilstwu po większej części oddany, nie czuje i nie pojmuje wcale potrzeby, by najmniejszego wykształcenia umysłu; rozporządzenie zniewalające go do posełania dzieci do szkoły uważa on jako zbyteczne i uciążliwe i wszelkiemi sposobami uchyla się od jego wykonania. Dzieci jak tylko do sześciu lub siedmiu lat dojdą, są dla niego pomocnikami w gospodarstwie, pasają mu bydło i gęsi, i chłop nawet najrządniejszy i najrozsądniejszy nie poszle dziecka swego do szkoły, dopóki śnieg zupełnie ziemi nie pokryje i pasanie bydła w polu nie ustanie. Z tąd pochodzi, iż ze skąpej nawet liczby dzieci do szkół uczęszczających, większa część nie regularnie do szkoły chodzi, małe więc z nauki w szkole odnieść może korzyści.

Położenie zaś nauczyciela wiejskiego, pod względem moralnym na niskim stopniu oświaty stojącego, nie może być świetne pod względem materyalnym. Szczupłą swą płacę pobiera on z kasy gromadzkiej, gromada więc jako sługę swego uważać go zwykła. W takiem zaś położeniu nie może on mieć należytej powagi, wpływ jego nie wystarczy do skłonienia rodziców, ażeby dzieci swe do szkoły posełali, a materialne jego położenie nie podnosi wcale powagi jego w oczach chłopa, zamożność tylko i władzę szanującego. Chcąc ułatwić rodzicom posełanie dzieci do szkół, wypadałoby zdaniem naszem zniewolić gromady do utrzymywania pastuchów gromadzkich tak, ażeby dzieci chłopskie nie koniecznie przez większą część roku bydło i gęsi pasać musiały. Następnie lepiejby może było, ażeby włościanie składki dla nauczyciela do kas rządowych składali, nauczyciel zaś wiejski z kasy rządowej płacę swą pobierał. Tym bowiem sposobem byłby on już urzędnikiem i sługą rządowym, a w tym przymiocie jużby większą miał u chłopa powagę. Zniewalanie zaś chłopa drogą urzędową do posyłania dzieci swoich do szkoły, nie na wiele przydać się może, chłop znajdzie zawsze sposoby oszukania baczności urzędu. Główny tu wpływ wywrzeć może jedynie dawniejszy dziedzic włości, a dziś najznaczniejszy w niej właściciel ziemski. On tylko górujący oświatą i zamożnością, z chłopem teraz sąsiadujący i w ciągłych z nim stosunkach będący, wpływem swym i namową pokonać może wstręt włościanina do posełania dzieci swych do szkoły; on tylko może zachęcić dzieci do pilnego uczenia się małemi datkami i nagrodami, a jako właściciel propinacyi działać może ku zmniejszeniu pijaństwa ludu wiejskiego. Wszakże w Czechach na 3400 szkół i szkółek wiejskich, widzimy wymienionych w właściwych wykazach 1162 osób prywatnych, jako szczególnych opiekunów szkolnych tak, iż co trzecia szkoła osobnego ma dla siebie opiekuna. Szkoły nasze i szkółki wiejskie nie pozyskały dotąd tak gorliwej opieki u obywateli większych właścicieli ziemskich. A jednak jest to pole, na którem dla dobra publicznego wiele, bardzo wiele wykonaćby można. Na przedmiot więc ten zwracamy uwagę wszystkich ludzi myślących, oświatę ludu wiejskiego, a zatem i dobro kraju na celu mających.

Monarchia Austryacka.

Czerniowce, 27. września. (*Pensye duchowieństwa n. un.*)

Jak wiadomo, duchowieństwo bukowińskie gr. nieun. obrządku, starało się dawniej o polepszenie swoich stosunków pieniężnych i o to prosiło. *Bukowina* podaje z wiarygodnego źródła wiadomość, że Najjaśn. Pan już rozstrzygnął co do tej prośby. Duchowni na prowincyi otrzymają po 450 zł. w. a. rocznej pensyi, zatem o 150 zł. więcej jak mieli dotąd. Duchowni w okolicach górskich, gdzie nieraz na 40 morgach ziemi nie można mieć nic prócz drzewa i siana, będą dostawać teraz po 600 zł. w. a. — Prośba o regularne dodatki tytułem dziesięciny, nie została uwzględniona, natomiast postanowiono, aby każdy pleban po dziesięciu lub więcej latach urzędowania podawał do konsystorza prośbę o dodatek do osoby. Biskup i konsystorz mają w takich wypadkach orzekać według zasług kandydata. Takie dodatki do osoby mogą wynosić 100 i 200 zł.

Wiedeń, 1. października. (*Nowiny dworu. — Wiadomości pobieżne. — Budżet ministerstwa wojny.*)

Jego c. k. Mość udaje się dzisiaj do Ischl; książę następca tronu saskiego, tudzież książę Thurn i Taxis z małżonką (siostrą Najjaśn. Cesarzowej Elżbiety) przybyli tu wczoraj zrana; w dworcu kolei przyjął Ich Cesarz Jego Mość i towarzyszył im do Schönbrunn. Teraz udają się z Najjaśn. Panem do Ischl. C. k. poseł na sejmie w Frankfurcie, baron Kübeck, przybył do Wiednia. Zdaje się, że ponieważ zgromadzenie związkowe już 9. października rozpocznie swoje posiedzenia, przeto poseł musiał tu przybyć po ustne instrukcye, jakich wymaga teraźniejszy stan kwestyi niemieckiej. Pogrzeb księżnej Koburg Kohary odbędzie się jutro po południu.

W izbie deputowanych na posiedzeniu z 30. z. m. rozdawano preliminarz wydatków ministerstwa wojny w budżecie państwa na rok 1863. Jest to gruby tom o 333 stronnicach, z 13 ogólnemi i 113 szczegółowemi wykazami do pojedyńczych ustępów budżetu armii. Sumaryczna kwota budżetu jest:

wydatki stałe	92,000.000 zł.
wydatki niestałe	26,800.000 „
razem . . .	118,800.000 zł.

Na to z własnych dochodów administracyi wojskowej a mianowicie:

z podatków Pogranicza wojskowego	1,955.000 zł.
z innych dochodów	5,777.000 „
razem . . .	7,732.000 zł.

Pozostaje pokryć z finansów państwa . . . . 111,068.000 zł. to jest o 10,867.000 zł. mniej, jak na rok administracyjny 1862 dozwolono.

Giorn. di Verona podaje artykuł „Nadesłane," przez sześciu emigrantów węgierskich podpisany, którzy zaprzeczają najfałszywszym pogłoskom o losie tych, co do ojczyzny wrócili, utrzymując, że zamiarem tych pogłosek było narażać emigracyę „na hańbiącą podległość rządowi piemonckiemu." Podpisujący rzeczony artykuł

zawiadamiają nieszczęśliwych współbraci swoich, jaki los czeka ich za przybyciem w granice austryackie, i przedstawiają im łagodność i ludzkość, jakiej doznali w Austryi emigranci i dezerterzy, tudzież skompromitowani w rewolucyi węgierskiej r. 1848 i 1849, którzy zbiegłszy do Piemontu, powrócili poźniej do Austryi.

Morawski wydział krajowy w kwestyi uregulowania granicy kraju pomiędzy Czechami i Morawią pod Benatek i Latschnau, jakoteż pomiędzy Morawią i Szląskiem pod Petersdorf uchwalił prosić c. k. Namiestnictwo, aby stosowne propozycye sejmom krajowym Czech i Morawii przedłożyło.

(Posiedzenie izby deputowanych z 30. września.)

Zagaił posiedzenie prezydent Dr. *Hein* o godzinie 9¾ zrana. Na ławie ministrów zasiedli pp. *Schmerling* i *Lasser*.

Po odczytaniu protokołu i załatwieniu kilku petycyi o urlop, odczytano izbie zaproszenie Jego Eminencyi kardynała arcybiskupa na nabożeństwo, które odbędzie się w dzień imienin Jego ces. Mości w kościele Ś. Szczepana.

Ministeryum finansów przysłało izbie 210 egzemplarzy budżetu armii na rok 1863 i dwie noty ministra wojny względem stanu akademii w Wiener-Neustadt i względem poboru stałych podatków w Pograniczu wojskowem. Także dyrekcya banku narodowego przysłała 200 egzemplarzy memoryału względem projektowanych zmian statutów i umowy państwa z bankiem.

Pierwszym przedmiotem porządku dziennego był wniosek deputowanego *Tinti*, ażeby w razie odroczenia izby dłużej niż na 14 dni, nie pobierali deputowani dyet tak jak w ciągu urlopu. Wniosek ten odrzuciła izba.

Dalej nastąpiło sprawozdanie wydziału o uchwalonem w izbie panów *projekcie ustawy względem częściowego zniesienia lennictwa*. Sprawozdawca *Brinz* proponował imieniem wydziału, ażeby izba z powodu stosowności a mianowicie ze względu na posiadaczów lennictw włościańskich z zastrzeżeniem wyrażonych zasad i w nadziei, że rząd na przyszłej sesyi wniesie ustawę względem przymusowego zniesienia reszty lennictw, poprzestała na teraz na koncesyach izby panów, a potem przystąpiła do obrad i uchwał co do zachodzącej jeszcze między obydwoma izbami różnicy w pojedyńczych punktach.

Rechbauer przemawiał za odrzuceniem zmian poczynionych w izbie panów, a za zatrzymaniem pierwotnego projektu izby deputowanych, który żądał przymusowego zniesienia lennictw.

Po krótkiej debacie specyalnej, w ciągu której przypominał Jego Excelencya minister *Lasser* postanowienia odnośnego projektu rządowego i wyjaśniał oraz powody, dla których rząd niesprzeciwiał się uchwałom izby panów, nastąpiło głosowanie, i izba przyjęła rzeczony projekt ustawy podług propozycyi wydziału.

W końcu zajęła się izba wyborami do wydziału katastralnego. Deputowany *Grünwald* oświadczył imieniem czeskich i morawskich członków prawej strony, że obstając przy zajętem raz stanowisku w obec tej sprawy, nie będą uczestniczyć w wyborach; zaś deputowani polscy brali w nich udział. Rezultat wyborów ogłoszony będzie na przyszłem posiedzeniu.

Koniec posiedzenia o godzinie 1. w południe.

Włochy.

Turyn, 30. września. *(Adres municypalności genueńskiej do ks. Napoleona. — Garibaldi. — Konsystorz w Rzymie.)*

Municypalność genueńska wręczyła księciu Napoleonowi adres, w którym dziękuje za przychylność sprawie włoskiej dotąd okazywaną i prosi o dalsze popieranie tej sprawy. Książę odpowiedział, iż nigdy nie przestanie być szczerym przyjacielem ludu i kraju włoskiego.

W krótce po wzięciu Garibaldego, rozsiewano pogłoski, iż przy nim samym znaleziono pisma dowodzące, iż zostaje w zupełnem porozumieniu z Mazzinim i stronnictwem republikańskiem. Teraz dzienniki wieściom tym zaprzeczają; przy Garibaldim nic nie znaleziono, bo go wcale nie rewidowano. Zdrowie Garibaldego polepsza się resztą widocznie i ustały już wszelkie o życie jego obawy.

Na konsystorzu z dnia 25. września Ojciec św. proponował obsadzenie kilku kościołów arcybiskupich, biskupich i katedralnych, między innemi na biskupa z Amatunt in partibus infidelium księdza Antoniego Gałeckiego, kanonika tarnowskiego, tudzież na biskupa z Jericho, również in part. infid. księdza Macieja Majerczaka, administratora dyecezyi krakowsko-kieleckiej.

W tymże samym konsystorzu adwokat konsystoryalny bronił po raz pierwszy beatyfikacyi zmarłej Królowy Krystyny neapolitańskiej.

Niemcy.

Berlin, 30. września. Komisya budżetowa zebrała się dzisiaj o godzinie 11tej rannej; ministrowie von Bismark-Schönhausen i von Roon przybyli na posiedzenie. Rzecz szła o to, czyli po wczorajszej deklaracyi rządu w izbie deputowanych budżet na rok 1863 uchwalony być może przed rozpoczęciem roku etatowego. Ministrowie obecni oświadczyli, iż zwołanie nowej sesyi parlamentarnej nastąpi w terminie ustawą zasadniczą zakreślonym, a zatem między 1. listopada bieżącego a 15. stycznia przyszłego roku. Rząd chciałby konflikt ukończyć, i uważa czas ten jako zawieszenie broni. Nie chce więc rząd wdawać się teraz w rozbiór pytań drażliwszych. Możnaby wprawdzie teraz już rozbierać pojedyncze etaty budżetu na rok 1863, lecz rząd pragnie porozumienia się i zgody; trzeba zatem usunąć przyczyny obecnych niesnasków; budżet ministeryum wojny na nowo ułożony i nowe prawo zaprojektowane być ma, to zaś czasu wymaga. Komisya uchwaliła odroczyć posiedzenie do następnego dnia godziny szóstej wieczornej gwoli temu, ażeby członkowie mieli czas do sformułowania swych wniosków.

Na posiedzeniu izby deputowanych z tegoż samego dnia 30go września rozbierano budżet ministeryum spraw duchownych i oświecenia publicznego. Komisya wniesła, ażeby rząd wezwany został do usunięcia charakteru religijnego wyższych zakładów naukowych, przestrzegając ściśle wykładów nauki religii. W praktyce znaczy to, ażeby nie było osobnych gimnazyj katolickich a osobnych ewangelickich. Po dłuższych rozprawach, w których minister oświecenia publicznego przemawiał przeciwko wnioskowi komisyi, wniosek ten większością głosów przyjęty został.

Drezno, 29. września. Książę Walii, następca tronu angielskiego, przybył wczoraj z Reinhardtsbrunn do Drezna, i kilka dni ma tu zabawić dla zwiedzenia galeryj i okolic drezdeńskich.

Rosya.

(Dalsze szczegóły uroczystości nowogrodzkiej.)

Dziennik Powsz. przynosi dopiero teraz szczegóły obchodu tysiącletniej rocznicy państwa rosyjskiego w Nowogrodzie. Niektóre z nich podaliśmy już w naszej gazecie z dzienników wiedeńskich, a teraz przytoczymy jeszcze kilka dalszych z „Dziennika Powszechnego.“

Petersburg, 23. września. Dep. tel. Nowogród 10. września (v. s.) rano. Przyjęcie, jakiego doznał wczoraj rano od włościan Najjaśn. Pan, było jak najgorętsze. Jego ces. Mość przemówił do nich, oświadczając, iż pogłoski krążące po wsiach w celu przekonania włościan, że zmiany w przepisach o wyswobodzeniu dadzą im wkrótce nowe korzyści, których skutkiem jest opóźnianie w układach pomiędzy włościanami a właścicielami, są mylne. Najaśn. Pan zachęcał włościan, aby w dobrze zrozumianym interesie wszystkich, kończyli jak najspieszniej układy z właścicielami, stosując się do istniejących przepisów. Przy obiedzie kupców Jego ces. Mość był przyjmowany z równym zapałem, tak jak i na balu klubu szlacheckiego, na którym była obecna cała rodzina cesarska, a który był nader świetny. Ich ces. Moście przybywszy o godzinie 10tej, oddaliły się dopiero po kolacyi o godzinie 1szej po północy.

Ich ces. Moście i rodzina cesarska przeprowadzone z takimże zapałem, z jakim były przyjmowane przy Ich przybyciu, opuściły Nowogród wczoraj w poniedziałek o 12tej w południe. Obiad był zastawiony na stacyi Lubiańskiej. Pociąg cesarski przybył do Carskiego Sioła około godziny 8mej.

Turcya.

Bejrut, 11. września. *(Powstanie na Libanie i tegoż przyczyny. — Zazdrość Seehaba. — Wdanie się komisyi europejskiej.)*

Część Libanu od Kastravan aż powyżej Tripoli zbuntowała się przeciw władzy Daud Baszy. Przyczyną tego jest budowa gościńca, który Basza chce poprowadzić od Kastravanu do wybrzeżów Dgiunic, a do czego mieszkańcy wsi Gazie pieniędzmi przyczynić się mają. Kilku z nich nie chciało złożyć kwoty przypadającej, za co Medgid Seebab, naczelnik dystryktu, rozkazał ich uwięzić. Gdy się to stało, cała ludność wyprawiła demonstracyę z bronią w ręku i uwięzionych oswobodziła. Basza wysłał natychmiast swego kyorina z 150 ludzi, lecz u stóp góry mieszkańcy dystryktu wystąpili zbrojno naprzeciw i zmusili kyorina przejść napowrót rzekę, która dystrykt od Kastrovanu odgranicza.

Drugą to już klęskę zadaja Daudowi Baszy chrześcianie na Libanie zamieszkali; jeżeli tenże zaburzenia nie stłumi, trudno mu będzie rządzić prowincyą. To też jest celem usiłowań Maronitów, stronnictwa Seehaba, który zazdrości władzy gubernatorowi nie pochodzącemu rodem z Armenii. Godna uwagi, że ten wypadek miał miejsce na wybrzeżu Dgiunic w obliczu dowódzcy parowca francuskiego, którego jedno słowo mogło było przywieść Maronitów do uległości.

Wczoraj naradzano się tu nad środkami, których użyć wypada. Komisya europejska nie przyzwoliła na propozycyę wysłania tam wojska tureckiego, a jednak był to jedyny środek utrzymania powagi rządu tureckiego. Na wodach tutejszych znajduje się angielski okręt liniowy z łodzią kanonierską i statkiem awizowym, fregata francuska z parowcem awizowym, a nadto od trzech dni fregata rosyjska.

Kronika.

(Przestępstwa targowe.) Urząd targowy i cymentniczy miasta Lwowa ukarał w drugiej połowie września 1862 poczęści aresztem lub też konfiskatą podejrzanych artykułów:

Osób 8 za przekupstwo;
„ 4 za niedozwolony handel;
„ 2 za opór na targu;
„ 12 za inne przekroczenia targowe;
„ 12 za przekroczenie przepisów cymentniczych.

Prócz tego ważył i przeglądał wszelkie pieczywa u tutejszych piekarzy, i przekonał się, że były w ogóle dobre.

(Klasztor panien Benedyktynek w Przemyślu.) Na mocy rozporządzenia namiestnictwa z 21. sierpnia b. r. utworzył się w Przemyślu komitet, który ma urządzić loterye fantową na dochód tamtejszego klasztoru panien Benedyktynek istniejącego od 1. 1618, a przez Franciszka Potockiego, wojewodę kijowskiego, założonego. Instytut ten obejmuje nowicyat zakonny i zakład guwernantek; oprócz tego utrzymuje bezpłatnie znaczną liczbę sierót, i udziela naukę przeszło 300 dzieciom płci żeńskiej, między któremi jest 25 izraelitek. Teraz ma być założona przy tymże instytucie piąta klasa za przyczynieniem się kraju.

(Ruch artystyczny w Krakowie.) „Krak. Ztg." pisze: W tutejszym świecie artystycznym panuje teraz ruch bardzo pomyślny dla przyszłości. W kościele Misyonarzów na Stradomiu maluje p. H. Jabłoński sufit. P. Dembowski i inni malarze przygotowują utwory do album poznańskiego na cześć Piasta. P. Tepa przywiózł z letniej wycieczki swej do Karpat obfite szkicy do akwarelów. P. Löffler z Wiednia, który niedawno odwiedzał Kraków, i p. Leopolski, który znowu założył tu swoją siedzibę, pracuję nad nowemi obrazami, a p. Matejko ukończył już kilka, między temi „Konrada Wallenroda" „Stańczyka" i inne. Jego najnowszy wizerunek „Skargi" ma w artystycznym względzie przewyższać jeszcze „Kochanowskiego" i „Króla Jana Kazimierza", którego jak słyszymy kupiono do Warszawy. P. Strzegocki, który w najnowszym czasie wymalował kilka doskonałych portretów i obraz do kościoła XX. Dominikanów, pracuje teraz nad wizerunkiem śgo. Antoniego z Padwy w stylu włoskim. Rzeźbiarze Wyspiański, Filippi i Gadomski zajęci są po części w swoich pracowniach a po części pracują nad restauracyą pomników tu i w Żółkwi. P. Filippi wypracował niedawno między innemi popiersia kilku członków książęcej familii Sapiehów w Krasiczynie i hrabiowskiej rodziny Potockich w Łancucie. Także w pracowniach tych artystów widzieć można znaczną liczbę gipsowych medalionów, w których na pierwszy rzut oka poznać można znane fizyonomie ze świata artystycznego i widowni życia prywatnego.

(Pomnik nowogrodzki.) Czytamy w „Dzienniku Powszechnym": W dniu 8 (20.) września odkryty został w Nowogrodzie, jak wiadomo, pomnik tysiąclecia istnienia Rosyi. Konkurs na zrobienie w tym celu stosownego projektu, ogłoszony został w miesiącu maju 1859 r. Z 53 przedstawionych projektów i szkiców pomnika, wybrany został projekt artysty Mikieszina, jako najbardziej odpowiadający myśli rządu, z inicyatywy którego pomnik został wzniesiony. Składa się on z trzech części. Część wierzchnią stanowią dwie figury bronzowe, oznaczające wiarę prawosławną, jako żywioł zasadniczy w życiu narodu ruskiego. Przedstawiony tu jest anioł, trzymający jedną ręką krzyż; przed nim kleczy kobieta, wyrażająca swą osobą Rosyę. Za podnóże tym figurom służy globus, oznaczający alegorycznie jabłko monarsze. Na pasie globusa pomieszczony jest napis następujący: „Na pamiątkę tysiąclecia państwa rosyjskiego, podczas szczęśliwego panowania Cesarza Aleeksandra II. roku 18 2." — W około globusa stoi sześć grup bronzowych, wyobrażających sześć epok pamiętnych w historyi państwa rosyjskiego, a mianowicie: 1) Ruryk (1 figura); 2) Włodzimierz równy apostołom (3 figury); 3) Michaił Fedorowicz Romanow (3 figury); 4) Piotr wielki (2 figury). 5) Jan III (5 figur) i 6) Dymitr Doński (3 figury). Ruryk trzyma w ręku tarczę z napisem 862; przed nim stoi bałwan Peruna. Ruryk zwrócony twarzą ku gmachowi władz rządowych, to jest na południe; koło niego z prawej strony stoi Włodzimierz św; dalej pomieszczone są grupy pozostałe w wymienionym porządku, tak, iż Piotr Wielki przypada na przeciw Soboru Sofijskiego. — Dolna część pomnika wyrobiona z granitu Serdobolskiego. Na środku jej pomieszczona wypukłorzeźba z bronzu, z wyobrażeniem w około niej 106 znamienitych ludzi ziemi ruskiej, których biografie mają być wkrótce wydrukowane i wydane. Wysokość całego pomnika wynosi przeszło siedm sążni; wysokość figur bronzowych około globusa około pięciu arszynów, a na wypukłorzeźbie około 2ch arszynów. Okrąg postumentu ma prawie $37\frac{1}{2}$ arszynów. Waga części bronzowych pomnika dochodzi do 4,000 pudów, a koszt budowy całego wynosi około 500,000 rs. Budowniczym pomnika jenerał-major inżynieryi Jewreinow, a konstruktorem sztabs-kapitan inżynieryi Adams.

Gospodarstwo, przemysł i handel.

Ceny przeciętne zboża i innych artykułów od 1. do 15. września 1862 na targach w obwodzie rzeszowskim.

	Miejsce targu:											
	Rzeszów		Leżajsk		Przeworsk		Strzyżów		Rozwadów		Sokołów	
	zr.	cen.	zr.	cen.	zr.	cen.	zr.	cen.	zr.	cen	zr.	cen.
	waluty austryackiej											
Mec pszenicy . . .	4	28	4	.	4	54	4	40	4	50	4	50
„ żyta . . .	2	56	2	50	2	66	2	20	2	55	2	50
„ jęczmienia .	1	97	2	.	2	6	1	80	2	.	2	.
„ owsa . . .	1	22	1	50	1	22	1	.	1	40	1	25
„ hreczki . .	2	.	3	.	2	53	1	60	2	30	1	60
„ kukurudzy .	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
„ ziemniaków .	.	80	1	.	1	28	.	70	.	63	.	80
Cetnar siana . . .	1	40	1	10	1	20	1	.	1	20	1	.
„ wełny	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
„ nasienia konicza	22	10	.	.	.	.	.	.	.	.	21	.
Sąg drzewa twardego	8	.	8	.	10	.	6	.	6	.	6	50
„ „ miękkiego	6	.	6	.	7	.	4	.	5	.	4	98
Funt mięsa wołowego	.	14		13		12	.	12	.	12	.	10
Mas okowity . . .	.	90	.	88	.	75	.	64	.	68	.	60

Ostatnie wiadomości.

Berlin, 1. października. Na wczorajszem wieczornem posiedzeniu komisyi budżetowej uchwalono:

1. wezwać rząd, ażeby budżet na rok 1863 izbie deputowanych jak najspieszniej złożony został, gwoli temu ażeby uchwała jeszcze przed rozpoczęciem 1863 roku nastąpić mogła.

2. Przeciwne jest konstytucyi wszelkie zarządzenie wydatku przez izbę deputowach uchylonego.

Punkt pierwszy przyjęty został wszystkiemi głosami przeciwko czterem, punkt drugi wszystkiemi głosami przeciwko dwom. Minister Bismark zaprzeczał, ażeby według konstytucyi poprzednia uchwała budżetu była konieczną; zachodzi tu sprzeczka między prerogatywą korony a władzą parlamentarną. Wszakże oświadczył, iż rząd pragnie szczerze pojednania. W tym samym duchu przemawiał minister wojny jen. Roon, dodaje jednak, iż złożenie nowego budżetu przed końcem roku, jak izba sobie życzy, jest nie wykonalne.

Praga, 30. września. Na dzisiejszem posiedzeniu komisyi badawczej austryackich przemysłowców, kilku reprezentantów fabrykacyi skór oświadczyło się częścią za przystąpieniem Austryi do związku cłowego, pod względem wyrobu rękawiczek, częścią zaś przeciwko przystąpieniu. Właściciele fabryk cukru burakowego oświadczyli, iż obcej konkurencyi w obecnych okolicznościach znieść nie mogą; co do wyrobów porcelany i zapałek oświadczono, iż zlanie się pod względem cłowym jest pożądanem, przy uwzględnieniu słusznych życzeń austryackiego przemysłu.

Frankfurt n. M., 1 października. Posłowie do sejmu związkowego zjeżdżają się i w większej części są już w Frankfurcie obecni. Posiednenia sejmu rozpocząć się mają dn. 9. bieżącego miesiąca.

Paryż, 30. września. *La France* donosi, iż pana de Lavalette zastępywać będzie w Rzymie drugi sekretarz poselstwa, baron Saillard. Przebijałoby w tem pewne oziębienie w stosunkach z dworem rzymskim.

Według ostatnich korespondencyj z Turynu, uważają tam ogłoszenie znanych dokumentów w Monitorze jako korzystne dla sprawy włoskiej. Sądzą w Turynie, iż teraz wkrótce do sprawy rzymskiej zasada wszechwładztwa ludu zastosowana będzie. Książę Napoleon ożywić miał nadzieje stronnictwa jedności włoskiej.

Cyrkularzem piemonckiego ministra spraw wewnętrznych zawieszone zostały w tym roku zwykłe ferye dla urzędników bezpieczeństwa publicznego.

W Termini, w Neapolitańskiem, lud chciał gwałtem uwolnić rekrutów do marynarki piemonckiej przeznaczonych. Bersaliery musieli wystąpić, proboszcza zaś miejscowego i organistę uwięziono, dlatego, iż w dzwony na alarm uderzyć kazali.

Najświeższa poczta.

Berna, 1. października. Na dzisiejszem posiedzeniu komisyi badawczej stowarzyszenia przemysłowców austryackich, oświadczyli się obecni reprezentanci wyrobu delikatniejszych towarów wełnianych za bezwarunkowem przystąpieniem Austryi do związku celnego. Fabrykacya towarów średniej przedniości nie była na obradach reprezentowana. Reprezentanci fabryk cukru burakowego oświadczyli, że związek celny przy teraźniejszych stosunkach zdaje się być szkodliwy.

Berlin, 1. października. Dzisiejsza *Kreuz Ztg.* donosi: Były minister stanu baron Bodelschwingh został mianowany ministrem finansów.

Belgrad, 1. października. Firman sułtański względem przyjęcia uchwał konferencyi nadszedł wczoraj do Baszy, ale dotąd nie został jeszcze ogłoszony.

Tryest, 1. października. Izba handlowa tutejsza delegowała pp. Steiner i Hütlerot na sejm handlowy do Monachium.

Monachium, 1. października. Prochownia wojskowa w ulicy drewnej wysadzona została w powietrze. Trzy osobe są lekko ranione.

Drezno, 1. października. Po przyjęciu wniosków Jozefa i Langa czterech czynnych członków izby deputowanych saskiej wystąpiło z zgromadzenia w Weimarze. Znajduje się między niemi wiceprezes Emichen. Złożyli dyrektoratowi deklaracyę, iż niechcąc mieć udziału w zgromadzeniu, którego uchwały dążą do zagrożenia pokoju pojedyńczych państw niemieckich, a nie przyczyniają się do utorowania jedności Niemiec.

Przyjechali do Lwowa.

Dnia 2. października.

Hotel rosyjski: PP. Kępliez M., z Artasowa. — Jeżewski I., z Lublina. Hosch E., z Pukienic. — Stojowski K., z Stanisławowa. — Radziejowski E., z Ditkowiec.

Hotel europejski: Muczkowski T., z Cewkowa — Głowacki F., z Dukli. Żurakowski A., z Horbacza.

Hotel Langa: Cikowski A., z Złotnik. — Dornaj E. c. k. kapitan, z Wiednia.

Hotel angielski: Bekierski S., z Kijowa. — Hr. Bobrowski K., z Reklinieo. — Hr. Tarnowski G., z Polski.

Wyjechali ze Lwowa.

Dnia 2. października.

PP. Andler F., do Sorok. — Hr. Morsztin T., do Krakowa. — Soroczyński R., do Wolicy. — Foti D., do Wiednia. — Bredt T., do Łukawicy.

Spostrzeżenia meteorologiczne we Lwowie.

Dnia 1. października 1862.

Pora	Barometr w mierze parys. sprowadzony do 0° Reaum.	Stopień ciepła według Reaum.	Stan powietrza wilgotnego	Kierunek i siła wiatru	Stan atmosfery
	'''				
6. god. zrana	328.08	+ 9.2	87.8	połud.-zachodni sł.	mgła
2. god. po poł.	327.78	+ 15.6	61.0	połud.-wschod. „	pochmurno
10. god. wiecz.	327.80	+ 10.9	79.3	południowy „	jasno

TEATR.

Dziś na scenie polskiej: **„Folwark Primerose“**, komedyoopera z francuskiego; poprzedzi: **„Konkurent i mąż“**, oryginalna komedya Józefa Korzeniowskiego. — Ostatni występ gościnny p. Heleny Modrzejewskiej.

Telegrafowany kurs wiedeński papierów i wexli.

Dnia 2. października.

Z pożyczki narod. po 5% za 100 złr. 83.05. Metaliki po 5% za 100 zł. 71 75; po 4½% za 100 zł. —.—; po 4% za 100 zł. —.—. Obligacye indemnizacyjne Niższej Austryi po 5% za 100 zł. — ; Węgier —. Galicyi —.—; Bukowiny —.—; Akcye Banku narodowego sztuka 797 ; Instytutu kredytowego dla handlu i przemysłu 211 20; niższo-austr. towarzystwa eskomtowego —.—.

Listy zastawne. Galic. instyt. kred. po 4% za 100 zł. —.—.

Wexlowy. Za 100 zł. południowo niemieckiej waluty — — Lipsk za 100 talarów —.—. Londyn za 10 funtów szterl. 124 40. Medyolan za 100 zł. waluty austryack. —.—. Paryż za 100 fr. —.—.

Kurs złota. Dukaty ces. mennicze 5 98 dukaty ces. pełnej wagi —.—. korony —.—. półkorony —.—. Srebro 123 25

Kurs lwowski.

Dnia 2 października.

		gotówka zł.	gotówka c.	towarem zł.	towarem c.
Dukat holenderski	wal. austr	5	93	5	98
Dukat cesarski	„ „	5	95	6	—
Półimperyał zł. rosyjski	„ „	10	18	10	33
Rubel srebrny rosyjski	„ „	1	95	1	97
Talar pruski	„ „	1	86	1	88
Polski kurant i pięciozłotówka	„ „	—		—	
Galicyj. listy zastawne w. a. za 100 zł.	bez kuponów	80	13	80	78
„ „ „ m. k. za 100 zł.	bez kuponów	84	13	84	78
Galicyjskie obligacye indemnizacyjne	bez kuponów	71	83	72	50
5% Pożyczka narodowa	bez kuponów	82	75	83	38
Akcye gal. kol. żelaz Karola Ludwika		227	—	228	50

Kurs giełdy wiedeńskiej.

Dnia 30 września.

1. Dług publiczny.

A. Państwa.	pien.	towar.
W austr. wal. po 5%	66 65	66 75
Z pożyczki narod. z proc. od stycznia do lipca po 5%	82 60	82 76
Z pożyczki narod. z proc. od kwiet. do paźd. po 5%	82.80	83 —
Z r. 1851, ser. B. po 5%	— —	— —
Metaliki po 5%	71.10	71 20
Metaliki z proc. od maja do listopada po 5%	71 2.	71 40
dtto. „ 4½%	62 75	63 —
dtto. „ 4%	55 50	56 —
dtto. „ 3%	42 —	42 50
dtto. „ 2½%	35 75	36.25
dtto. „ 1%	14 10	14 25
Przez. do wylos. z r. 1839	135.50	136.-
„ 1854	90 —	90.50
„ 1860	90.-	90 20
Przeznaczone do losowan. z r. 1860 po 100 zł	91 60	91 80
Renty Como po 42 lir. aus.	17 30	17 60
Wylos. obl. dawn. długu państ. po 5%	67 —	68.-
„ 4½%	62 50	62 75
„ 4%	54 50	54 75
Przez. do los. obl. daw. długu państ. z proc. w kraju „ 3½%	48.50	49.—
„ 3%	—.—	48.-
„ 2½%	45.50	46.50
„ 2¼%	40.—	41.
„ 2%	36.—	37.-
„ 1¾%	31.—	32.—
dtto. z procent za granicą „ 5%	68.50	69.—
„ 4½%	61 50	61 75
„ 4%	54.—	54 75

B. Krajów koronnych — Obligacye indemn. po 5% za 100 zł.	pien.	towar.
Niższej Austryi	85.50	86.50
Wyż. Aust. i Salb.	86.—	86.50
Czech	86.—	86.50
Morawii	89.—	89 50
Szląska	88 25	88.75
Styryi	85.50	86.—
Tyrolu	95.—	96.—
Kar., Krainy, i Wyb.	86.50	88.50
Węgier	71 50	72 50

Obl. ind. po 5 proc. za 100 zł.	pien.	towar.
Banatu Tem.	70 50	71.—
Kroacyi i Slawonii	71 75	72 50
Galicyi	71 25	72 —
Siedmiogr. i Bukow	69.30	69.90
Lom. wen. poż. z r. 1856	95.—	96 -
Dług Tyrolu po 5%	67.—	68
„ 4%	54 50	54.75
„ 3½%	48 50	49.—
Dług Salcburga „ 3%	40.50	41.
„ 2½%	35.	36.
Dług Krainy „ 2%	28.—	29.—
„ 1¾%	25.—	26.—

2. Stan oblig. domestykaln.

	pien.	towar.
po 3% za 100 zł.	16.—	17 —
„ 2½% za 100 zł.	14.—	15.—
„ 2¼% za 100 zł.	12.—	13.—
„ 2% za 100 zł.	11.—	12.—
„ 1¾% za 100 zł.	10.—	11.—

3. Akcye.

	pien.	towar.
Banku nar.	789 —	791
Inst. kred. dla handlu po 200 zł. w. a.	217 80	218 —
Niż.-austr. tow. eskomt. po 500 zł.	624	625
Półn. kol. po 1000 zł. m. k.	1914	1916
Tow. kolei żel. państwa po 200 zł. m. k. czyli 500 fr.	246 —	246.50
Kol. Ces. Elżbiety po 200 zł.	151 —	151.50
Połud.-półn.-niem. kolei kom. po 200 zł. m. k.	123 25	123 50
Kolei Cisy po 200 zł. m. k. po 140 zł. (70%) wpłaty	147.	147.—
Połud. kolei państ., lomb.-wen. i central.-włoskiej kolei żel. po 200 zł. w. a. czyli 500 fr. z wpłatą 180 zł. (90%)	281 —	282 —
Kol. Kar. Lud. po 200 zł. mon. konw.	227 50	228.—
Kol. Preszb. Tyrn. I. emis. po 200 zł. m. k.	40.—	43.—
dtto. II. emis. po 200 zł. m. k	—.—	98.—
Kolej Busztehradzka po 500 zł m. k.	685.—	690.—
Kolej Aussig.-Ciepl. po 200 zł. m. k.	174 —	176.—
Kol. Bern. Ross. po 200 zł.		
dtto. z pierwszeństwem po 200 zł. m. k.	—.—	200.—
Kol. Gracc.-Köfl. i Tow. górn. po 200 zł. w. a.	156 —	157
Austr. towarz. żegl. par. po 500 zł. m. k.	411.—	413
Lloyda w Tryeście po 500 zł. m. k.	228.—	230
Mostu łańc. w Peszcie po 500 zł. m. k.	405.—	410.
Tow. młyna par. w Wied. po 500 zł. m. k.	380.—	385.—
Powsz. austr. Tow. gaz. po 200 zł. m. k.	255.—	258 —

4. Listy zastawne.

		pien.	towar.
Banku narodowego w mon. kon.	6let. po 5%	103 —	103 50
	10 „ 5%	— —	100 —
	przeznacz. do los. po 5%	88 —	88 50
Banku narodowego w wal. austr.	na 12 m. 5% za 100 zł.	.—	—
	przez. do los. po 5%	83.80	84 —
Gal. Tow. kred. po 4%		81. —	81 50

5. Obligacye z prawem pierwszeństwa.

	pien.	towar.
Kolej Elżbiety po 5% za 100 zł. m. k.	95.75	96. —
detto detto w srebrze uproc. za 100 zł. w. a.	100. —	100.50
Tow. austr. kol. państwa po 500 fr.	136 —	136 50
Kol. Lomb. wen. po 500 fr.	130 50	131. —
Kol. półn. po 100 zł. m. k.	— .—	92 —
Kol. półn. po 100 zł. w. a.	87.—	88.—
Kol Glogn. po 100 zł. m. k.	83. —	83.50
Tow. żeg. par. na Dun. za 100 zł. m. k.	—.—	92. —
Lloyda za 100 zł.	90. —	91.

6. Losy.

	pien.	towar.
inst. kred. dla handlu po 100 zł. w. a.	131 40	131 60
Tow. żeg. par. na Dun po 100 zł. m. k.	93 50	94.—
Pożycz. Trye. po 100 zł. w. a.	120. —	121.—
Pożycz. miasta Budy po 40 zł. w. a.	36.50	37.—
Esterhazego po 40 zł. m. k.	94 50	95 —
Salma „ 40 „ „	37. —	37 50
Palffego „ 40 „ „	36. —	36 25
Clarego „ 40 „ „	35 —	35 50
St. Genois „ 40 „ „	35 50	36 —
Windischgrätza 20 zł. „	22.25	22 75
Waldsteina 20 „ „	21 50	22 —
Keglevicha 10 „ „	15. —	15 25

Weksle.

(Na 3 miesiące.)

	pien.	towar.
Amsterdam za 100 zł. hol.	—.	—.
Augsburg za 100 zł. w. p.-n	105 30	105.50
Berlin za 100 tal.	—.—	— —
Wrocław za 100 tal.	—.—	—.—
Frankfurt za 100 zł. w. p.-n.	105 30	105 50
Genua za 100 lir. piem.	— —	— —
Hamburg za 100 M. B.	93 —	93 25
Lipsk za 100 tal.	—.—	—.—
Liwurna za 100 lir. tosk.	—.—	— —
Londyn za 10 ft. szt	124 80	125 —
Lugdun za 100 fr.	—.—	—.—
Medyolan za 100 zł. w. a.	— —	— —
Marsylia za 100 fr.	49.30	49.30
Paryż za 100 fr.	49.40	49.50
Praga za 100 zł. w. a.	—.—	—.—
Tryest za 100 zł. w. a.	—.—	—.—
Wenecya za 100 zł. w. a.	—.—	—.—
(31 dni po ukazaniu.)		
Bukareszt za 100 piast. wol.	—.—	— —
Konstantynopol za 100 piast. tur.		—.—

Kurs złota.

	pien	towar.
Dukaty ces. men.	5.97	5.99
dtto. pełnej wagi	5 97	5.99
Korona	17.20	17.25
20frankówka	9 99	10.01
Rosyjski impery.	10.26	10.30
Talar związkowy	1.85	1 86
Srebro	123 25	123 75

Kurs korony w c. k. kasach 13 zł. 5 c.

PRZEGLĄD MIESIĘCZNY
stanu galicyjskiej kasy oszczędności

z dniem 30. września 1862.

Stan czynny.

		zł.	kr.	den.				
Gotowizna		zł. 43.816	kr. 43	den. 5				
Papiery publiczne:	a) nieulegające kursowi i płatne za okazaniem	„ 99	„ 47	„ —				
	b) „ „ z terminem najdłuższym sześciu miesięcy	„ 450.017	„ 59	„ —				
	c) sprzedajne po kursie	„ 280.334	„ 77	„ —				
Zastawy: kwoty udzielone na papiery i monety z terminem najdłuższym dni 90		„ 333.092	„ —	„ —				
Weksle: których termina nie nadeszły „ „ „ „		„ 109.850	„ —	„ —				
Pożyczki hypot.:	a) ziemskie	„ 1,855.891	„ 23	„ —				
	b) miejskie	„ 859.522	„ 65	„ —				
Rachunek różnych osób: drobne należytości i niedobory					zł.	4 932	kr. 5	d. —

Stan bierny.

				zł.	kr.	d.
Wkładki na książeczki: było z końcem zeszłego miesiąca	zł. 3,531.964 kr. 84 d. —					
w m. b. włożyło 621 stron	zł. 79,123 kr. 21 — d. zł.					
„ „ „ wypłacono 692 stron.	„ 93.331 „ 4 — „ zł.					
Przewyżka zwróceń		14.207 kr. 83 d. —		zł. 3,517.757	„ 1	„ —
Zakłady publiczne na rachunkach ciągłych mają				65.037	„ 93	„ —
Ogóły			zł. 3,932.624 kr. 5 d. 5	zł. 3,587.726	kr. 99	den. —
Odjąwszy sumę mniejszą od większej			„ 3,587.726 „ 99 „ —			
Przewyżka surowa stanu czynnego, stanowiąca fundusz do rozliczenia się w końcu roku ze stronami z należnych im prowizyi			„ 344.897 „ 6 „ 5			

Lwów, dnia 30. września 1862.

Z Dyrekcyi galicyjskiej kasy oszczędności.

S. Krawczykiewicz.

Odpowiedzialny Redaktor **Adolf Rudyński.** *Z c. k. galic. drukarni rządowej.*